

CÍLE LEKCE

- respektuje život ve všech jeho formách, zaujímá postoj úcty k životu
- vnímá krásu a mnohotvárnost přírody
- rozvíjí své kreativní myšlení

POMŮCKY

- obrázek chaty na A3 (pracovní arch)
- audiokniha Všechno, co potřebuju znát...

1. Vyučující pustí žákům nahrávku z audioknihy Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce, kapitolu Pán od vedle¹ v časové stopě 00:00:00 – 00:00:43, případně text přečte sám.

Nějakou dobu jsem bydlel na strmém svahu v ošuntělé chajdě, která měla cosi, co člověk z realitní kanceláře nazval „kouzlem“. To mělo znamenat, že se jedná o barabiznu s pěkným výhledem.

V souladu s duchem té stavby jsem nechal zahrádku navrátit k přírodě. Nechal jsem tam být všechno, co tam být chtělo. Řekl jsem si, ať se všechno stará samo o sebe a nepočítá s mou pomocí. Vzpomínám si, jak jsem všemu živému na zahradě z přední verandy oznámil: „Jste všichni svými pány. Hodně štěstí.“

METODICKÁ POZNÁMKA

Péče o zahradu či okolí je věcí volby. Mohu o ni pečovat, protože mě to baví, realizuji se apod. Výchozí ukázka by neměla sloužit jako přesvědčení, že nechávat své okolí ladem je jediná správná cesta.

1. **Komunitní kruh.** Vyučující postupně klade otázky, na které hledá skupina odpověď; nepůjde nám o dosažení konsenzu, ale otevření témat, ke kterým je možno zastávat různé postoje:

- Co pro vás znamená „být svým pánem“?
- Jak se stanu svým pánem?
- Jaký je to pocit být svým pánem?
- Je každý člověk svým pánem?
- Jsem svým pánem, když musím poslouchat své rodiče?
- Může být každá živá bytost svým pánem? Kdy tomu tak je a kdy není. Své názory zdůvodni.
- Jaký máš názor na potravní řetězec (řetězec predátorů)?
- Kdo je to vegetarián?
- Jaké důvody mohou člověka vést k tomu, aby se stal vegetariánem?
- Jak vnímáš současný vztah člověka k přírodě?
- Kdo je „silnějším pánem“: člověk nebo příroda?

ZNALOSTNÍ ZÁKLADNA

Vegetarián je pojem „označující člověka, který vyloučil ze svého jídelníčku některé živočišné produkty, tedy produkty, díky nimž jsou zabijena zvířata (především maso)². Lidé, kteří nejedí žádné živočišné produkty (maso, vejce, mléko, ad.) se nazývají **vegani**. Příčinou takového rozhodnutí bývá nejčastěji etická otázka zabíjení zvířat. U těchto lidí nejde jen o změnu jídelníčku, ale o celý životní styl. Vegetariáni (vegani) často odmítají používat kožené či kožšinové oblečení, dermatologicky testované výrobky na zvířatech, aj. Jiným důvodem, proč se člověk stává vegetariánem, může být zdraví.

¹ FULGHUM, Robert. *Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské škole*. Odeon, Praha: 1994. 3. vydání. s. 53.

² Vegetariánství. In *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 30. 7. 2005, last modified on 8. 11. 2011 [cit. 2011-11-19]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Vegetari%C3%A1nstv%C3%AD>>.

Potravní řetězec znázorňuje vztahy v ekosystému mezi jednotlivými druhy podle toho, kdo je pro koho zdrojem potravy.

2. Skupinová / individuální práce. Ponecháme svobodné rozhodnutí každému, zda bude pracovat sám, nebo s ostatními ve skupině. Také skupiny vznikají zcela nedirektivně.

V příběhu ponechal člověk prostor všemu živému; každý se může rozvíjet podle svých představ a možností. **Jak bude vypadat jeho okolí za pět let, až pohlédne ze své verandy?**

Úkolem žáků je zpracovat tento **pohled do budoucnosti**:

- formou obrazu, okolí domu nakreslí do pracovního sešitu (pokud se skupina rozhodne pro společný obraz, vyučující jim poskytne pracovní arch k této aktivitě zvětšený na formát A3);
- nebo okolí domu popíše slovně (libovolný slohový útvar: fejeton, reportáž, popis, ...).

1. Vyučující pustí žákům nahrávku z audioknihy Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské školce, kapitolu Pampelišky³; následuje zadání domácího úkolu.

PAN WASHINGTON byl trávnickový maniak. Jeho zahrada a moje zahrada spolu prapodivně ladily. Každým rokem se ho zmocňovalo jakési herbicidní šílenství. Začal si v garáži pohrávat se svým postřikovačem 8 míchat v nádobách nechutné jedy. Obvykle to skončilo nepříjemností.

Samozřejmě že jsem ho jednoho rána nachytil na své zahrádce, jak stříká pampelišky. „Já myslím, že vám to nebude vadit,“ říká zdvořile.

„Vadit, vadit! — právě jste mi zabil kytičky,“ odpovídám s pohrdavou odměřeností.

„Kytičky?“ přechází do protiútku. „To je plevel!“ Ukazuje na moje pampelišky s výrazem nejhlubšího opovržení.

„Plevel,“ říkám já, „je to, co roste tam, kde to lidi nechťejí. Jinými slovy,“ pokračuju, „záleží na tom, jak se na to kdo dívá. A pokud jde o mě, pampelišky nejsou plevel — jsou to květiny!“

„Kecy,“ říká on a uhání domů, aby se nenechal ještě víc unést.

Já mám náhodou pampelišky moc rád Každé jaro mi zahradu pokryjí něžnými žlutými květy a já nemusím hnout prstem. Dělal jsem si svoje a já si taky dělám svoje. Z mladých listů vyrábím pikantní salát Normálnímu bílému vínu dodají květy jemnou příchut a příjemný odstín. Opražte kořen pampelišky, rozemelte jej a povařte a máte výbornou kávu. Z mladounkých výhonků se dá udělat osvěžující čaj. Sušené staré listy mají vysoký obsah železa, vitamínu A a C a je to výborné projímadlo. Pampelišky jsou oblíbené u včel a výsledkem je prvotřídní med.

Pampelišky už tu rostou nějakých třicet miliónů let; jsou to fosilie. Jejich nejbližšími příbuznými jsou hlávkový salát a čekanka. Jsou řazeny mezi vytrvalé byliny rodu Taraxacum čeledi asteraceae. Anglické jméno dandelion pochází z francouzského dent de lion, lví zub. Vyskytují se v celé Evropě, Asii a Severní Americe; všude pronikly vlastními silami. Jsou odolné proti chorobám, hmyzu, horku, zimě, větru, dešti a lidem.

Kdyby byly pampelišky vzácné a choulostivé, lidi by se mohli přetrhnout a platili by 14 dolarů 95 centů za jednu rostlinku, piplali by se s nimi ve sklenicích, zakládali by pampeliškové spolky a tak dál. Jenže jsou všude a nepotřebují nás a jaksi si dělají, co se jim zachce. A tak jim říkáme „plevel“ a vraždíme je na potkáni.

A já tvrdím, že jsou to květiny, od Boha, a k tomu ještě moc pěkné. A já si považuju, že je mám na zahradě — tam, kde je mít chci. A to ještě — kromě toho všeho, co je na nich báječné — mají jedno kouzlo. Když se z květu stanou semínka, můžete je sfouknout ze stonku, a když fouknete šikovně a všechny ty malé vrtulničky odletí, splní se vám přání. Kouzlo. Nebo když jste zamilovaní, dá se z nich udělat krásný věneček do vlasů vaší dívky.

Vyzývám svého souseda, aby mi na své zahrádce ukázal něco, co se pampeliškám vyrovná.

A jestli vám to ještě nestačí, uvažte že: Pampelišky jsou zadarmo. Nikdo vám nikdy nevydá, když je utrhnete. Můžete si jich natrhat, kolik unesete. To je teda plevel!

2. Individuální úkol (domácí). Zkoumej věci, které považuješ za obyčejné, všední; ty, které pro tebe nemají velkou cenu (podobné pampeliškám, které pan Washington považuje za plevel).

- Jsou opravdu tak obyčejné? Co znamená být obyčejný?
- Zkus objevit jejich vzácnost. Najdeš-li jejich bohatství, poznamenej si ho.

³ FULGHUM, Robert. *Všechno, co opravdu potřebuju znát, jsem se naučil v mateřské škole*. Odeon, Praha: 1994. 3. vydání. s. 57-58.

- *Vzpomeneš si, jak pohádková Maruška přesvědčila svého otce o vzácnosti toho, co on považoval za obyčejné? O jakou věc/látku šlo?*

SEBEHODNOCENÍ dle sady kritérií

Kritéria	★ ★	★	
Diskuse Být svým pánem	Zapojil/a jsem se do diskuse; prezentoval/a jsem alespoň 3 své myšlenky.	Zapojil/a jsem se do diskuse; prezentoval/a jsem alespoň jednu svou myšlenku.	Byl/a jsem jen posluchačem/posluchačkou.
Individuální/skupinový úkol Pět let poté...	Nakreslil/a jsem nebo popsal/a jsem, jak bude vypadat obydlí neznámého pána, který dal prostor všemu živému. S výsledkem jsem spokojen/á.	Nakreslil/a jsem nebo popsal/a jsem, jak bude vypadat obydlí neznámého pána, který dal prostor všemu živému. S výsledkem nejsem úplně spokojen/á.	Nepodařilo se mi nic vytvořit.
Individuální úkol Vzácné „obyčejné“ věci	Napsal/a jsem, co pro mě znamená „být obyčejný“. Podařilo se mi objevit alespoň u jedné původně obyčejné věci její bohatství, které jsem si poznamenal/a.	Napsal/a jsem, co pro mě znamená „být obyčejný“. Zkoumal/a jsem několik obyčejných věcí, jejich bohatství jsem však neobjevil/a.	Úkol jsem se nezabýval/a, protože

